

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect perioada 2020-2023
„Calitatea actului de justiție și respectarea drepturilor persoanei în Republica Moldova:
cercetări interdisciplinare în contextul implementării acordului de asociere Republica
Moldova – Uniunea Europeană” , Cifrul proiectului 20.80009.1606.05

Pe parcursul perioadei 2020-2023 cercetătorii și-au direcționat activitatea de cercetare în vederea realizării scopului și obiectivelor prevăzute în Proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023). Investigațiile cercetătorilor s-au concentrat asupra celor mai diverse probleme privind calitatea actului de justiție și respectarea drepturilor persoanei în Republica Moldova în contextul implementării acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană . Planul de cercetări științifice a fost realizat, toate materialele care au fost înaintate spre publicare au fost puse în discuție și aprobate în cadrul ședințelor Consiliului Științific.

Cele mai importante activități și rezultate științifice realizate în contextul cercetării tematicii proiectului din Programul de Stat care au fost obținute în perioada de referință includ publicarea a **753** lucrări științifice, științifico-metodice și didactice în culegeri de studii științifice de specialitate, reviste științifice de profil din țară și din străinătate, , înclusiv 2 în în reviste din bazele de date SCOPUS, în culegeri de materiale prezentate în cadrul unor conferințe științifice naționale și internaționale, precum și în **11** monografiile naționale și internaționale și **20** lucrări științifico-metodice și didactice. Publicarea studiilor tematice juridice în diverse forme urmărind promovarea unor soluții științific argumentate de natură să contribuie la reformarea sistemului de drept, la general, și judiciar, în particular, și sporirea calității actului de justiție în Republica Moldova, publicații care vor justifica temeinic realizarea pe deplin a proiectului de cercetare.

La capitolul *diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice pentru cazurile când nu au fost publicate* în materialele conferințelor evidențiem că, cercetătorii echipei de proiect în total au realizat peste **240** de prezentări la diferite foruri științifice din țară și de peste horate (conferințe, mese rotunde, etc.) sub formă de rapoarte în plen, comunicări, postere, intervenții, inclusiv organizate în regim on-line, care au deschis noi colaborări cu experți, a oferit feedback, sau stabilit parteneriate noi și creșterea vizibilității publice a cercetării în Proiect și pentru a atrage în viitor alte părți interesate.

Totodată, membrii echipei au fost plenipotențiar antrenați în *participări la consultări publice* (de ex. Comisia parlamentară “Comisia protecție socială, sănătate și familie”, Consiliul științific din cadrul Curții constituționale și Curții supreme de justiție) și formări, cu scopul de a împărtăși cunoștințele acumulate, expertiza și rezultatele cu tinerii cercetători și cu mediul profesional.

Accentuăm și *activitatea de materializare (implementare și valorificare) a rezultatelor științifice* din cadrul Proiectului, care constă în avizarea și consultanța, inclusiv expertiza științifică a proiectelor de acte normative și altor documente regulatorii aprobate de către acestea, a pozițiilor asupra hotărârilor recomandative ale Plenului Curții Supreme de Justiție și a hotărârilor *adoptate* pe marginea Recursurilor în interesul legii, a sesizărilor la Curtea Constituțională, alte acte și documente de politici ale autorităților centrale cu un număr total de peste **120**, inclusiv, elaborarea opiniei vis-a-vis de problemele stringente ale statului și societății prin prisma dreptului, toate cu scopul de promovare și diseminare a rezultatelor proiectului. Remarcăm în special, că o parte din avizele/opiniile consolidate oferite autorităților publice la proiecte de acte normative și regulatorii a autorităților publice centrale de specialitate din Republica Moldova aplicate în practică, deci adoptate de autorități, depășește aria tematicii

proiectului științific în derulare (nu se cuprinde de contractul de finanțare a proiectului), însă fiind ghidați de principiul bunei credințe membrii echipei de proiect, cercetătorii și-au adus aportul la munca de consolidare a statului de drept în Republica Moldova.

Factorii decisivi pentru garantarea și asigurarea calității actului de justiție și respectarea drepturilor persoanei în cadrul statului sunt: dreptul în ansamblul său; principiile fundamentale ale dreptului (în mod special – principiul legalității); principiul securității juridice; cultura juridică a legiuitorului; corelația și interdependența dintre stat și drept; eficiența și legitimitatea puterii. Axarea politicii de asigurare a calității actului de justiție pe dezvoltarea și ajustarea factorilor menționați la standardele europene va asigura într-un final corelarea acestei politici cu politica de securitate promovată în spațiul European, în cadrul căreia respectarea drepturilor persoanei reprezintă o valoare supremă.

În perspectivă, se preconizează continuarea de către membrii proiectului, fie și la nivel individual, or în cadrul altor proiecte sau subproiecte de finanțare instituțională or, în cadrul programelor de stat a cercetării problematice calității actului de justiție în Republica Moldova și respectării drepturilor persoanei deja în contextul statutului ei de țară candidat la Uniunea Europeană.

SUMMARY OF THE ACTIVITY AND RESULTS OBTAINED IN THE PROJECT
„Calitatea actului de justiție și respectarea drepturilor persoanei în Republica Moldova:
cercetări interdisciplinare în contextul implementării acordului de asociere Republica
Moldova – Uniunea Europeană” , Cifrul proiectului 20.80009.1606.05

During the 2020-2023 period, the researchers directed their research activity in order to achieve the purpose and objectives set out in the Research Project within the State Program (2020-2023). The researchers' investigations focused on the most diverse problems regarding the quality of the judicial act and the respect of the rights of the person in the Republic of Moldova in the context of the implementation of the association agreement between the Republic of Moldova and the European Union. The scientific research plan was carried out, all the materials that were submitted for publication were discussed and approved during the meetings of the Scientific Council.

The most important activities and scientific results achieved in the context of the research of the project from the State Program that were obtained in the reference period include the publication of 753 scientific, scientific-methodological and didactic works in collections of specialized scientific studies, professional scientific magazines from country and abroad, including 2 in journals from the SCOPUS databases, in collections of materials presented at national and international scientific conferences, as well as in 11 national and international monographs and 20 scientific-methodical and didactic works. The publication of thematic legal studies in various forms aiming at the promotion of scientifically argued solutions likely to contribute to the reform of the legal system, in general, and the judiciary, in particular, and increasing the quality of the judicial act in the Republic of Moldova, publications that will thoroughly justify the full realization of the research project.

In the chapter on the dissemination of the results obtained in the project in the form of presentations at scientific forums for the cases when they were not published in the conference materials, we highlight that, in total, the project team researchers in total achieved over 240 presentations at various scientific forums in the country and abroad (conferences, round tables, etc.) in the form of plenary reports, communications, posters, interventions, including those organized online, which opened new collaborations with experts, provided feedback, or established new partnerships and increased public visibility of research in the Project and to attract other interested parties in the future.

At the same time, the team members were fully trained in participation in public consultations (e.g. the Parliamentary Committee "Social Protection, Health and Family Committee", the Scientific Council of the Constitutional Court and the Supreme Court of Justice) and trainings, with the aim of sharing knowledge accumulated, expertise and results with young researchers and the professional environment.

We also emphasize the materialization activity (implementation and valorization) of the scientific results within the Project, which consists in the approval and consultancy, including the scientific expertise of draft normative acts and other regulatory documents approved by them, of the positions on the recommendatory decisions of the Supreme Court Plenary of Justice and the decisions adopted on the Appeals in the interest of the law, referrals to the Constitutional Court, other acts and policy documents of the central authorities with a total number of over **120**, developing the opinion vis-a-vis the urgent problems of the state and society through the prism of law, all with the aim of promoting and disseminating the results of the project. We note in particular, that part of the consolidated opinions/opinions offered to public authorities on projects

of normative and regulatory acts of the specialized central public authorities of the Republic of Moldova applied in practice, therefore adopted by the authorities, exceeds the scope of the subject of the ongoing scientific project (it is not included in the project financing contract), but being guided by the principle of good faith, the members of the project team brought their contribution to the work of strengthening the rule of law in the Republic of Moldova.

The decisive factors for guaranteeing and assuring the quality of the judicial act and respecting the rights of the person within the state are: the law as a whole; the fundamental principles of law (in particular – the principle of legality); the principle of legal security; legal culture of the legislator; the correlation and interdependence between the state and law; the efficiency and legitimacy of power. The focus of the justice act quality assurance policy on the development and adjustment of the mentioned factors to European standards will ultimately ensure the correlation of this policy with the security policy promoted in the European space, in which respect for the rights of the person is a supreme value.

In the future, it is expected that the members of the project will continue researching the issue of the quality of the judicial act in the Republic of Moldova and respecting the rights of the person already in the context of its status as a candidate country for the European Union.